

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHẠM THƯỜNG GIANG

**NGHIÊN CỨU LỰA CHỌN THỰC VẬT TỐI ƯU CHO
XỬ LÝ NƯỚC THẢI CHĂN NUÔI LỢN SAU BIOGAS**

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

THÁI NGUYÊN - 2020

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

PHẠM THƯƠNG GIANG

**NGHIÊN CỨU LỰA CHỌN THỰC VẬT TỐI ƯU CHO
XỬ LÝ NƯỚC THẢI CHĂN NUÔI LỢN SAU BIOGAS**

Ngành: Sinh thái học

Mã số: 8.42.01.20

LUẬN VĂN THẠC SĨ SINH HỌC

Người hướng dẫn khoa học: 1. PGS.TS Bùi Thị Kim Anh

2. TS. Lương Thị Thúy Vân

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Em xin cam đoan luận văn thạc sĩ với đề tài “*Nghiên cứu lựa chọn thực vật tối ưu cho xử lý nước thải chăn nuôi lợn sau biogas*” là do em thực hiện với sự hướng dẫn của PGS.TS. Bùi Thị Kim Anh - Phòng Thủy sinh học môi trường - Viện Công nghệ môi trường - Viện Hàn Lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam và TS. Lương Thị Thúy Vân- Khoa Sinh Học- Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên.

Các số liệu kết quả thu được trong luận văn là do quá trình nghiên cứu và thực hiện của em tại phòng thí nghiệm thuộc Phòng Thủy sinh học môi trường - Viện Công nghệ môi trường - Viện Hàn Lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam. Các kết quả trong luận văn tốt nghiệp này là trung thực, không sao chép từ bất kỳ một nguồn nào và dưới bất kỳ mọi hình thức nào. Việc tham khảo các nguồn tài liệu đã được thực hiện trích dẫn và ghi nguồn tài liệu tham khảo theo đúng quy định.

Em xin chịu trách nhiệm về những nội dung mà em trình bày trong luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác Giả

Phạm Thương Giang

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn em nhận được rất nhiều sự quan tâm, giúp đỡ của các tổ chức, cá nhân trong và ngoài trường.

Trước tiên em xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Bùi Thị Kim Anh, phòng Thủy sinh học môi trường, Viện Công nghệ môi trường, Viện Hàn Lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam và TS. Lương Thị Thúy Vân, Khoa Sinh Học, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên đã chỉ bảo tận tình và giúp đỡ em trong thời gian thực hiện đề tài.

Em xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo trong khoa Sinh học, Trường Đại học sư phạm Thái Nguyên đã truyền đạt kiến thức quý báu trong suốt thời gian em học tập tại trường.

Em cũng xin cảm ơn CN. Nguyễn Văn Thành phòng Thủy sinh học môi trường - Viện Công nghệ môi trường - Viện Hàn Lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam, đã luôn tận tình hướng dẫn và tạo mọi điều kiện thuận lợi cho em hoàn thành các thí nghiệm.

Cuối cùng em xin cảm ơn gia đình và bạn bè luôn ủng hộ và động viên trong quá trình học tập cũng như hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2020

Tác Giả

Phạm Thương Giang

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục chữ viết tắt	v
Danh mục các bảng	vi
Danh mục các hình	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Đặt vấn đề	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Tổng quan về nước thải chăn nuôi lợn	3
1.1.1. Đặc tính nước thải chăn nuôi lợn	3
1.1.2. Tác động của nước thải chăn nuôi lên môi trường	6
1.1.3. Công nghệ xử lý nước thải chăn nuôi hiện nay	8
1.1.4. Hiện trạng chất lượng nước thải tại các trang trại chăn nuôi lợn tại Việt Nam	9
1.2. Tổng quan về công nghệ sinh thái trong xử lý ô nhiễm môi trường nước	11
1.2.1. Khái niệm	12
1.2.2. Thực vật thủy sinh được sử dụng trong công nghệ sinh thái	12
1.3. Tổng quan về một số loài thực vật thủy sinh trong nghiên cứu	16
1.3.1. Cây Sậy (<i>Phragmites australis</i>)	16
1.3.2. Rau muống (<i>Ipomoea aquatica</i>)	17
1.3.3. Thủy Trúc (<i>Cyperus alternifolius</i>)	19
1.3.4. Cỏ Nền (<i>Typha orientalis</i>)	20
1.3.5. Cỏ vetiver (<i>Vetiveria zizanioides</i>)	22
1.3.6. Khoai nước (<i>Colocasia esculenta</i>)	23
1.4. Ứng dụng thực vật thủy sinh trong xử lý nước thải chăn nuôi lợn	25
1.4.1. Tình hình nghiên cứu trên thế giới	25
1.4.2. Tình hình nghiên cứu trong nước	26
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU ..	28
2.1. Đối tượng nghiên cứu	28

2.2. Phạm vi nghiên cứu	28
2.3. Nội dung nghiên cứu.....	29
2.4. Phương pháp nghiên cứu	29
2.4.1. Phương pháp thu thập và tổng hợp tài liệu	29
2.4.2. Phương pháp lấy mẫu, vận chuyển và bảo quản mẫu.....	29
2.4.3. Phương pháp bố trí thí nghiệm	30
2.4.4. Phương pháp phân tích	32
2.4.5. Phương pháp xử lý, so sánh số liệu	33
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	34
3.1. Kết quả đánh giá khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của thực vật thủy sinh	34
3.1.1. Khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của cây Sậy	34
3.1.2. Khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của cây Rau muống.....	37
3.1.3. Khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của cây Thủy trúc.....	40
3.1.4. Khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của cỏ Vetiver	44
3.1.5. Khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của cỏ Nén.....	47
3.1.6. Khả năng chống chịu (COD, NH ₄ ⁺ , pH) của cây Khoai nước.....	51
3.2. Đánh giá hiệu suất loại bỏ các chất ô nhiễm trong nước thải chăn nuôi lợn sau biogas của các loài thực vật thủy sinh	54
3.2.1. Khả năng xử lý pH của các loài thực vật thủy sinh	54
3.2.2. Khả năng xử lý TSS của các loài thực vật thủy sinh	55
3.2.3. Khả năng xử lý COD của các loài thực vật thủy sinh	58
3.2.4. Khả năng xử lý Nitơ của các loài thực vật thủy sinh.....	61
3.2.5. Khả năng xử lý Phốt pho (T-P) của các loài thực vật thủy sinh.....	66
3.3. Lựa chọn loài thực vật phù hợp để xử lý nước thải chăn nuôi lợn sau biogas	69
3.3.1. So sánh khả năng chống chịu của các loài TVTS.....	69
3.3.2. So sánh khả năng xử lý chất ô nhiễm của các loài TVTS	71
3.3.3. Lựa chọn loài TVTS phù hợp cho hệ thống xử lý	72
3.4. Đánh giá hiệu quả xử lý của mô hình thực tế	74
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	78
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

CT	: Công thức
CS	: Cộng sự
ĐC	: Đối chứng
ĐV	: Đầu vào
QCVN	: Quy chuẩn Việt Nam
TCVN	: Tiêu chuẩn Việt Nam
TVTS	: Thực vật thủy sinh
VSV	: Vi sinh vật
BIOGAS (Biological Gas)	: Khí sinh học
COD (Chemical oxygen demand)	: Nhu cầu oxy sinh hóa
T-N	: Tổng nitơ (mg/l)
T-P	: Tổng photpho (mg/l)
TSS (Total suspended solids)	: Tổng chất rắn lơ lửng
WHO	: Tổ chức y tế Thế giới
ppt	: đơn vị đo độ mặn phần ngàn
SS (Suspended solid)	: Hàm lượng chất rắn lơ lửng
BOD (Biochemical oxygen demand)	: Nhu cầu oxi sinh hóa

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1.	Lượng phân và nước tiểu thải ra hàng ngày	3
Bảng 1.2.	Thành phần hóa học của phân và nước tiểu	4
Bảng 1.3.	Các bệnh liên quan đến nước thải chăn nuôi.....	5
Bảng 1.4.	Thành phần và mức độ ô nhiễm nước thải chăn nuôi lợn trước và sau xử lý biogas	10
Bảng 1.5.	Vai trò của thực vật thủy sinh trong hệ thống xử lý nước thải.....	14
Bảng 2.1.	Thông số chất lượng nước thải đầu vào	28
Bảng 2.2.	Thành phần môi trường thủy canh cho cây	30
Bảng 2.3.	Các công thức thí nghiệm khả năng chống chịu.....	31
Bảng 3.1.	Sự biến động sinh khối của Sậy với nồng độ pH	34
Bảng 3.2.	Sự biến động sinh khối của Sậy với nồng độ COD.....	35
Bảng 3.3.	Sự biến động sinh khối của Sậy với nồng độ NH_4^+	36
Bảng 3.4.	Sự biến động sinh khối của Rau muống với nồng độ pH.....	37
Bảng 3.5.	Sự biến động sinh khối của Rau muống với nồng độ COD	38
Bảng 3.6.	Sự biến động sinh khối của Rau muống với nồng độ NH_4^+	39
Bảng 3.7.	Sự biến động sinh khối của Thủy trúc với nồng độ pH.....	41
Bảng 3.8.	Sự biến động sinh khối của Thủy trúc với nồng độ COD	42
Bảng 3.9.	Sự biến động sinh khối của Thủy trúc với nồng độ NH_4^+	43
Bảng 3.10.	Sự biến động sinh khối của cỏ Vetiver với nồng độ pH	44
Bảng 3.11.	Sự biến động sinh khối của cỏ Vetiver với nồng độ COD	45
Bảng 3.12.	Sự biến động sinh khối của cỏ Vetiver với nồng độ NH_4^+	46
Bảng 3.13.	Sự biến động sinh khối của cỏ Nén với nồng độ.....	47
Bảng 3.14.	Sự biến động sinh khối của cỏ Nén với nồng độ COD	49
Bảng 3.15.	Sự biến động sinh khối của cỏ Nén với nồng độ NH_4^+	50
Bảng 3.16.	Sự biến động sinh khối của Khoai nước với nồng độ pH	51
Bảng 3.17.	Sự biến động sinh khối của Khoai nước với nồng độ COD.....	52
Bảng 3.18.	Sự biến động sinh khối của Khoai nước với nồng độ NH_4^+	53
Bảng 3.19.	Giá trị pH trong nước thải đầu vào và đầu ra tại các thí nghiệm	55

Bảng 3.20. Kết quả quan trắc nồng độ TSS trong nước thải theo thời gian tại các thí nghiệm.....	56
Bảng 3.21. Kết quả quan trắc nồng độ COD trong nước thải theo thời gian tại các thí nghiệm.....	59
Bảng 3.22. Kết quả quan trắc nồng độ NH_4^+ trong nước thải theo thời gian tại các thí nghiệm.....	62
Bảng 3.23. Kết quả quan trắc nồng độ T-N trong nước thải theo thời gian tại các thí nghiệm.....	64
Bảng 3.24. Kết quả quan trắc nồng độ T-P trong nước thải theo thời gian tại các thí nghiệm.....	67

DANH MỤC HÌNH

Hình 1.1. Cây sậy (<i>Phragmites australis</i>)	16
Hình 1.2. Cây Rau muống (<i>Ipomoea aquatica</i>).....	18
Hình 1.3. Cây Thủy Trúc (<i>Cyperus alternifolius</i>)	20
Hình 1.4. Cỏ nển (<i>Typha orientalis</i>).....	21
Hình 1.5. Cỏ Vetiver (<i>Vetiveria zizanioides</i> L.)	22
Hình 1.6. Khoai nước (<i>Colocasia esculenta</i>)	24
Hình 3.1. Sự biến động sinh khối của Sậy với nồng độ pH	34
Hình 3.2. Sự biến động sinh khối của Sậy với nồng độ COD	36
Hình 3.3. Sự biến động sinh khối của Sậy với nồng độ NH_4^+	37
Hình 3.4. Sự biến động sinh khối của Rau muống với nồng độ pH.....	38
Hình 3.5. Sự biến động sinh khối của Rau muống với nồng độ COD	39
Hình 3.6. Sự biến động sinh khối của Rau muống với nồng độ NH_4^+	40
Hình 3.7. Sự biến động sinh khối của Thủy trúc với nồng độ pH.....	41
Hình 3.8. Sự biến động sinh khối của Thủy trúc với nồng độ COD	42
Hình 3.9. Sự biến động sinh khối của Thủy trúc với nồng độ NH_4^+	43
Hình 3.10. Sự biến động sinh khối của cỏ Vetiver với nồng độ pH.....	45
Hình 3.11. Sự biến động sinh khối của cỏ Vetiver với nồng độ COD	46
Hình 3.12. Sự biến động sinh khối của cỏ Vetiver với nồng độ NH_4^+	47
Hình 3.13. Sự biến động sinh khối của cỏ Nển với nồng độ pH.....	48
Hình 3.14. Sự biến động sinh khối của cỏ Nển với nồng độ COD	49
Hình 3.15. Sự biến động sinh khối của cỏ Nển với nồng độ NH_4^+	50
Hình 3.16. Sự biến động sinh khối của Khoai nước với nồng độ pH.....	52
Hình 3.17. Sự biến động sinh khối của Khoai nước với nồng độ COD	53
Hình 3.18. Sự biến động sinh khối của Khoai nước với nồng độ NH_4^+	54
Hình 3. 19. Khả năng xử lý TSS của các loài TVTS.....	57
Hình 3.20. Khả năng xử lý COD của các loài TVTS	60
Hình 3.21. Khả năng xử lý NH_4^+ của các loài TVTS	63
Hình 3.22. Khả năng xử lý T-N của các loài TVTS	65